

Polismyndighetens nya it-system goAML

1. SAMMANFATTNING

Polismyndigheten har begärt samråd avseende införandet av ett nytt it-system för behandling av personuppgifter i penningtvättregistret.

Nämnden rekommenderar att Polismyndigheten inför rutiner och interna styrdokument för att säkerställa att det så snart som möjligt efter att en rapport har skickats in till it-systemet görs en prövning av om eventuella känsliga personuppgifter är absolut nödvändiga för den fortsatta behandlingen. Om rapporten bedöms innehålla känsliga personuppgifter som inte är absolut nödvändiga måste dessa tas bort eller maskeras. Nämnden utesluter inte att det kan vara absolut nödvändigt för vissa användare att ändå ha tillgång till den fullständiga rapporten exempelvis för att kunna kvalitetssäkra.

Nämnden vill också understryka att gallringsfristen för en person i det nya it-systemet inte bör förlängas automatiskt så snart nya uppgifter kommer in som rör en brottslig verksamhet som personen har koppling till. En bedömning av om gallringsfristen ska förlängas måste i stället göras från fall till fall.

2. OM SAMRÅDET

Polismyndigheten är enligt 2 § polisdataförordningen (2010:1155) skyldig att samråda med Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden i fråga om behandling av känsliga personuppgifter när vissa nya it-system, eller betydande förändringar i sådana system, planeras. Samrådet ska ske i god tid innan beslut i frågan fattas.

Polismyndigheten har i en skrivelse som inkom till nämnden den 22 oktober 2018 begärt samråd avseende införandet av ett nytt it-system för behandling av personuppgifter i penningtvättregistret. Systemet som benämns goAML ersätter det nuvarande it-systemet DAR Fipo. Polismyndighetens målsättning

är att goAML ska tas i drift den 1 mars 2019 och så småningom helt ersätta DAR Fipo.

Nedanstående yttrande baseras på den information som nämnden har fått av Polismyndigheten inom ramen för samrådet. Yttrandet innebär inte att nämnden uttalar sig om lagligheten av den behandling av uppgifter som kommer att utföras i goAML.

3. NÄMNDENS BEDÖMNING

3.1. Behandling av känsliga personuppgifter

I samband med en tidigare granskning av penningtvättregistret (PTR) har nämnden uttalat följande. ”Visserligen synes känsliga personuppgifter i PTR förekomma i begränsad omfattning. Det blir då särskilt viktigt att sådana uppgifter kan identifieras när de väl förekommer och att en noggrann prövning görs innan uppgifterna behandlas vidare. Detta krav gör sig särskilt starkt gällande mot bakgrund av att uppgifterna har sitt ursprung i rapporter som har lämnats in av utomstående aktörer. Dessa är skyldiga att rapportera *alla omständigheter* som kan antas ha samband med penningtvätt eller terrorismfinansiering – även känsliga personuppgifter.”¹

Polismyndigheten har avseende behandlingen av känsliga personuppgifter i de rapporter som verksamhetsutövare är skyldiga att skicka in till det nya it-systemet uppgett följande. Som framgår i Polismyndighetens riktlinjer avseende ansvar för personuppgiftsbehandling i underrättelseverksamhet (PM 2017:39) kan det i information som rapporteras eller inkommer till penningtvättregistret finnas känsliga personuppgifter som trots att de i sig inte är absolut nödvändiga för ändamålen med behandlingen måste rapporteras till följd av lagreglerad upplysningskyldighet för avsändaren. Sådana känsliga personuppgifter ska därför alltid ses som (absolut) nödvändiga för hanteringen (handläggningen) av inkommande information till penningtvättregistret i goAML.

På begäran har Polismyndigheten förtydligt att avsikten är att de rapporter som skickas in av verksamhetsutövarna alltid ska visas i det nya it-systemet i oförändrat skick – inklusive eventuella känsliga personuppgifter.

Nämnden anser att det i ett inledande skede kan vara absolut nödvändigt att behandla alla känsliga personuppgifter som förekommer i de rapporter som skickas in till det nya it-systemet. Att personuppgifterna får behandlas i ett

¹ Nämndens uttalande den 13 februari 2014 ”Rikspolisstyrelsens behandling av personuppgifter i penningtvättregistret” (dnr 111-2013).

inledande skede i syfte att kunna ta emot rapporterna innebär emellertid inte utan vidare att de därefter får fortsätta behandlas i finanspolisens verksamhet. Som en jämförelse kan nämnas att personuppgifter får behandlas med stöd av 2 kap. 9 § polisdatalagen (2010:361) för en korrekt hantering av en inkommen handling, men att det däremot inte går att stödja sig på den bestämmelsen för att fortsätta behandla uppgifterna i den brottsbekämpande verksamheten.²

Nämnden anser därför att Polismyndigheten bör införa rutiner och interna styrdokument för att säkerställa att det så snart som möjligt efter att en verksamhetsutövare har skickat in en rapport till it-systemet görs en prövning av om eventuella känsliga personuppgifter är absolut nödvändiga för syftet med den fortsatta behandlingen i penningtvättregistret.³ Om rapporten bedöms innehålla känsliga personuppgifter som inte är absolut nödvändiga måste dessa tas bort eller maskeras om rapporten ska fortsätta behandlas i registret. Nämnden utesluter inte att det kan vara absolut nödvändigt för vissa användare att ändå ha tillgång till den fullständiga rapporten exempelvis för att kunna kvalitetssäkra.⁴ I så fall är det emellertid angeläget att tillgången till uppgifterna begränsas till de användare som har ett verkligt behov av dem för det ändamålet.

Eftersom känsliga personuppgifter endast i begränsad utsträckning tycks förekomma i rapporterna innebär det sannolikt inte något omfattande arbete för Polismyndigheten att i förekommande fall ta bort eller maskera sådana känsliga personuppgifter som inte anses vara absolut nödvändiga för syftet med behandlingen. Polismyndigheten kan också verka för att minska det arbetet ytterligare genom att föra en dialog med verksamhetsutövarna om vilka personuppgifter som ska rapporteras in och på vilket sätt.

Nämnden har inte något att anmärka på Polismyndighetens beskrivning av hur känsliga personuppgifter kommer att behandlas i det nya it-systemet i övrigt.

3.2. Gallring

Personuppgifter i ett penningtvättregister ska gallras senast fem år efter utgången av det kalenderår då den senaste registreringen avseende personen gjordes (4 kap. 20 § första stycket polisdatalagen). Nämnden har vid en tidigare granskning av penningtvättregistret uppmärksammat att Polismyndigheten tolkade begreppet ”registreringen avseende personen” på ett så extensivt sätt att gallringsbestämmelsens effekt riskerade att urholkas. Då förarbetena inte gav

² Prop. 2009/10:85 s. 112 f. och 324.

³ Jfr nämndens uttalande den 14 juni 2017 ”Säkerhetspolisens behandling av känsliga personuppgifter i ett it-system för bearbetning och analys av information” (dnr 179-2016) och det samrådsyttrande som hänvisas till där.

⁴ Jfr nämndens uttalande den 18 oktober 2017 ”Bevarande av personuppgifter i Säkerhetspolisens dokument- och ärendehanteringssystem” (dnr 65-2017).

någon närmare ledning i frågan efterfrågade nämnden ett förtydligande från lagstiftaren.⁵

Med anledning av remissynpunkter tas frågan upp i propositionen Brottsdatalag – kompletterande lagstiftning. Där konstateras att det inte är uteslutet att en ny registrering avseende en person kan förlänga tiden för behandling även för andra personer med anknytning till samma brottsliga verksamhet. Till exempel kan ett brott begånget av en person innebära att misstankarna mot en annan person stärks eftersom det tydliggör att båda har starka kopplingar till en viss plats, en viss annan person eller en viss företeelse. I vilka fall en ny registrering avseende en person ska påverka tiden för behandling avseende personer som har anknytning till samma brottsliga verksamhet måste dock avgöras från fall till fall.⁶

När det gäller gallringen i Polismyndighetens nya it-system anges bl.a. följande i det ingivna underlaget. Gallringsdatum ska sättas till fem år efter utgången av det kalenderår då registreringen avseende personen gjordes. Om den upprättade eller registrerade handlingen har anknytning till redan registrerade uppgifter om en eller flera fysiska personers brottsliga verksamhet har handlingen en gallringsframflyttande effekt på de redan registrerade uppgifterna.

Mot bakgrund av Polismyndighetens beskrivning vill nämnden understryka att gallringsfristen för en person i det nya it-systemet inte bör förlängas automatiskt så snart nya uppgifter kommer in som rör en brottslig verksamhet som personen har koppling till. Som har framgått ovan måste i stället en bedömning göras från fall till fall.

Nämnden noterar med tillfredsställelse att den brist i penningtvättregistrets gallringsfunktion som nämnden påtalat i tidigare uttalanden⁷ enligt Polismyndigheten åtgärdas i och med införandet av det nya it-systemet.

3.3. Personuppgifter i bilagor

Nämnden har vid tidigare granskningar av penningtvättregistret uppmärksammat att inkomna bilagor har innehållit uppgifter avseende personer som saknar koppling till ärendet där bilagan förekommer.⁸ Polismyndigheten har i samband med granskningarna redogjort för åtgärder som vidtagits för att komma

⁵ Nämndens uttalande den 4 maj 2017 ”Uppföljning av tidigare granskningar avseende Polismyndighetens behandling av personuppgifter i penningtvättregistret” (dnr 223-2016) s. 8 f.

⁶ Prop. 2017/18:269 s. 129.

⁷ Nämndens uttalande den 18 februari 2015 ”Uppföljning av tidigare granskning avseende Rikspolisstyrelsens behandling av personuppgifter i penningtvättregistret” (dnr 2095-2014), den 13 februari 2014 (dnr 111-2013) och den 4 maj 2017 (dnr 223-2016).

⁸ Nämndens uttalanden den 13 februari 2014 (dnr 111-2013), den 18 februari 2015 (dnr 2095-2014) och den 4 maj 2017 (dnr 223-2016).

till rätta med denna brist. Nämnden förutsätter att Polismyndigheten även avseende behandlingen i det nya it-systemet kommer att ha rutiner för att säkerställa att personuppgifter i bilagor endast behandlas i de ärenden där uppgifterna har relevans.

3.4. Övrigt

Den 1 augusti i år trädde brottsdatalagen (2018:1177, BDL) och brottsdataförordningen (2018:1202, BDF) i kraft.⁹ Dessa medför delvis nya skyldigheter för Polismyndigheten, bl.a. när det gäller s.k. inbyggt dataskydd och dataskydd som standard (3 kap. 3-4 §§ BDL), loggning (3 kap. 5 § BDL och 3 kap. 4 § BDF) och konsekvensbedömningar (3 kap. 7 § BDL och 3 kap. 8 § BDF). Dessa skyldigheter har inte uttryckligen berörts av Polismyndigheten i begäran om samråd. Nämnden förutsätter att Polismyndigheten inför driftsättande av det nya it-systemet har säkerställt att dessa krav är uppfyllda.

Nämnden har ingen erinran mot Polismyndighetens beskrivning av hur behörighetstilldelning och registervård kommer att hanteras i it-systemet.

Detta samrådsyttrande har beslutats av Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens ordförande Gunnel Lindberg. Föredragande har varit Lisa Klasson

Gunnel Lindberg

Lisa Klasson

Sändlista:

Polismyndigheten, Rättsavdelningen, Enheten för rättslig styrning och stöd (dnr A490.690/2018)

Kopia för kännedom:

Datainspektionen

⁹ Den 1 januari 2019 ändras nämndens tillsynsområde så att nämnden ska utöva tillsyn över Polismyndighetens behandling av personuppgifter enligt bl.a. brottsdatalagen.